

Tað heilaga

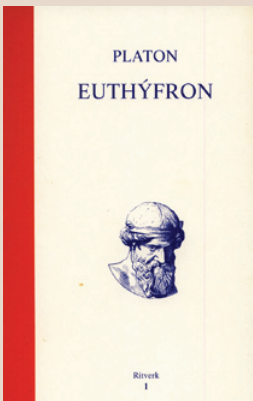
Dialogurin Euthýfron eftir Platon í føroyskari týðing

Teir fyrstu skrivligu vitnisburðirnir um, at menniskjan fer at brúka sítt egna høvd og ikki ýta av eftir ímyndaðum guddómum, vórðu festir á blað í Grikkalandi í sættu, fimtu og fjórðu øld f.Kr. Gitnir sum teinkjarar av hesum nýggja slagnum vóru eitt nú Anaksimander, Pýthagoras og Xenofanes.

Tann gitnasti av hesum hugsandi grikkum var Platon, athenbúgvi og av aðalsætt, sum livdi frá 428/27 til 347 f.Kr. Platon tók upp eitt til tað nýtt og ógvuliga forkunnugt tekstslag, sum bæði kann setast í samband við tann frælsa tankan og við gamla grikska sjónleikar-siðvenju. Formliga vóru hansara tekstir ofta evnaðir til sum samrøður, millum tveir ella fleiri persónar. Innihaldið í hesum orðaskifti var tó ikki av dramatiskum, men av eitt nú heimspekiligum, gudfrøðiligum ella moralskum slag.

Miðdepil í tí platonska dialoginum er vanligi Sokrates. Óvist er, um hann veruliga hevur livað, um hann er ein yrktur persónur, ella – og hetta er kanska tað sanna – um vit her mæta einum søguligum persóni, sum Platon hevur stoypt um og myndað í yrktum formi. Í bókini *The Poetry of Thought* (2011) førir George Steiner fram, at Sokrates er tann mest livandi bókmentaliga og dramaturgiska skepnan í heimsins bókmentum, og at hann ber av bæði Faust, Ahab skipara, Don Quixote og Hamlet. Sum bæði vís og vinarlig faðirmynd – við skørpum dialektiskum viti – kundi hann mint um Kristus ella – uttan samanbering - Sherlock Holmes.

Samrøðan í *Euthýfron* fer fram í árinum 399 f.Kr. Vit eru stódd í Athen í Grikkalandi. Framman fyri súluhøllina hjá dóm-

aranum í trúarmálum hittast Sokrates og spámaðurin Euthýfron. Tann fyrri er stevndur fyri gudloysi, tann seinni hevur stevnt faðir sínum fyri morð.

Eitt orðaskifti tekur seg upp, og hvør greiðir frá sínum sakarmáli. Men brátt snýr samrøðan seg um gudsótta, og Sokrates vil hava hetta hugtak lýst til lítar. Sum Sokrates heldur á at tráspyrja, og Euthýfron sum frægast roynir at svara, verða mong evnir tikin upp og skilmarkað, eitt nú spurningurin um lut og heild, um rættvísi og gudrøkni og um gersøgn og tolsøgn. Men fyrst og fremst vil Sokrates fáa tað heilaga lýst til lítar. Er tað heilaga heilagt, tí at gudarnir elska tað? spyr hann. Ella elska gudarnir tað heilaga, tí tað er heilagt? Ein at vísa seg sakleysur spurningur – við víða røkkandi avleiðingum!

Í síni rannsókn leitar Sokrates eftir einum grundskapi, sum umboðar sjálvan kjarnan í tí heilaga. Og *Euthýfron* er fyrsti dialogur, har hetta hugtak – sum grikkar róptu *idéa* – er umrøtt.

Verkið er umsett beinleiðis úr forngrískum. Týðing og viðmerkingar eru eftir Hanus Kamban. Útgevandi er forlagið Nátt sólin. Bókin, sum er 56 síður, er sett og prentað á Føroyaprenti. Hon kostar 100 krónur.

Vildi sleppa heim aftur

Í dag, 12. 12. 12, fyllir Anna Festirstein á Eiði 100 ár. Í 74 ár búði hon í Danmark, líka til hon í heyst flutti aftur til Føroya

Randi Jacobsen

Fleiri fólk munnu hava føðingardag í dag, men óivað er bara ein føroyingur, sum fyllir 100 ár í henda merkisdagin.

Vit skriva 12.12.12.

Anna Festirstein, sum varð fødd við Gjógv 12.12.1912, hevur búð minsta partin av sínum lívi í Føroyum.

Í 1938 flutti hon til Danmarkar og kom ikki aftur til Føroya at búgva fyrr enn fyri tveimum mánaðum síðan, eftir at hava 74 ár í útlegd.

Anna var bara viku gomul, tá ið hon varð borin til Funnings at verða doypt.

Fimm ára gomul flutti familjan til Eiðis, tí mamma hennara var haðani.

Tá vóru bara tvey av teimum níggju systkjunum fødd.

Anna vaks upp á Eiði, og hon fór á barnaheimið í Vestmanna at arbeiða.

– Men so hendi tað, at hon tvær ferðir misti málið, og hon fór tí niður á Ríkis-sjúkrahúsið. Har fekk hon hjálp, og trupulleikin kom ongantið aftur.

Tað sigur Svanhild Vesturdal, sum er systir Onnu.

Tað var í 1938, at hon fór til Danmarkar. Hon fór á háskúla, so kom annar heimsbardagi, og Anna slapp ikki til Føroya tey næstu árin, um hon vildi ella ikki.

Hon valdi at útbúgva seg til sjúkrasystir, lærði á sjúkrahúsinum í Haderslev.

– Hon hevur sagt mær, at

Anna Festirstein trívist væl í Korndalsbýlinum

tað bara var vegurin ímillum sjúkrahúsið og týsku kasernuna, men hon hevur ikki sagt tosað um nakran ófrið.

Lækni á sjúkrahúsinum var fólkatingslimurin Inge Krogh, og tær báðar vóru vinkonur.

Anna varð búgvandi í Haderslev, har hon átti hús. Langt eftir at hon var farin frá sum sjúkrastir fyri aldur, seldi hon húsin, tí hon orkaði ikki at halda tey longur. Hon flutti tá til Horsens, hagar vinkonan Inge Krogh var flutt frammanundan.

Anna hevur ongantið verið gift og eigur eingi børn.

Í Danmark kom hon ikki saman við føroyingum, men hon gloymdi ongantið málið

og hevur skrivað tað væl eisini.

Tá ið annar heimsbardagi var av, kom Anna heim til Føroya at ferðast, og tá steðgaði hon leingi heima.

Svanhild sigur, at hon kom ikki at kenna stórusystirina, tí hon var bara tvey ára gomul, tá ið tann 24 ár eldra systirin flutti av landinum.

Men síðan hevur hon javnan vitjað í Føroyum, og Svanhild hevur eisini ofta verið í Danmark og ferðast hjá systirini.

Í summar var Anna heilt ússalig, og greitt varð, at hon kundi ikki búgva einsamøll heima.

– Hon hevur altíð sagt, at hon vildi ikki á nakað røkt-

arheim í Danmark og tí fóru vit niður at tosa við hana um at flyta heim, sigur Svanhild.

Tað vildi hon og fekk pláss í Korndalsbýlinum á Eiði, har henni dámar væl at vera.

Ikki eru tað nógv eiðisfólk, hon kennir eftir at hava búð so nógv ár í Danmark.

Svanhild og Anna eru góðar systrar, og Svanhild fer so at siga hvørt kvøld við stokkum at vitja systirina.

Tvey systkin hjá henni eru eftir.

Skyldfólk hennara halda dagin saman við henni í dag í Korndalsbýlinum, har opið hús verður.

Umvæla prestagarðar

Í seinastuni eru fimm prestagarðar í Føroyum umvældir og settir í stand. Harafturat verður bispagarðurin um-

bygdur, skrivar Fólkakirkjan á heimasíðu síni.

Fleiri prestagarðar hava verið í vánaligum standi,

men nú er farið at umvæla ein prestagarð fyri og annan eftir.

Umsitingin av gørdunum er broytt nakað. Ístaðin fyri at allir garðarnir hvørt ár finga eina minni játtan, verður árliga játtanin nú miðsavnað til nakrar ávísar garðar, so hesir teir innan ávíst tíðarbil fáa neyðugar ábøtur.

Føroya Stiftsstjórn umsitur prestagarðarnar í samstarvi við Landsverk. Landsverk er ráðgevandi og hevur

tað fakliga eftirlitið.

Í seinastuni eru ábøtur gjørdar á fimm prestagarðar í Føroyum. Harafturat verður bispagarðurin í Havn umbygdur.

Talan er um hesar prestagarðar: í Vági, húsin hjá dómpróstinum í eyst-urbýnum í Havn, í Hvalvík, á Gjaranesi og í Klaksvík.

Í Klaksvík er talan um prestagarðin á Brekku, har Hanus á Gørðum, prestur býr. Húsin eru bygd í 1974.